

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІНСТРУМЕНТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ІНЖИНІРИНГУ

На даний час в Україні відсутня методика обліково-аналітичного забезпечення механізму фінансового інжинірингу як одного з найновіших в системі управління підприємством. Під поняттям «бухгалтерський інжиніринг» розуміється нова система методів визначення фінансового стану підприємства та запасу його надійності. Тобто це інструменти управління грошовими потоками, резервами і ризиками підприємства. Постійний пошук та доповнення елементів бухгалтерського інжинірингу новими інструментами та видами є необхідним та цінним у подальшому розвитку теорії бухгалтерського обліку, а їх використання при підготовці фінансової звітності посилюватиме вагомість бухгалтерського обліку.

Визначальна роль в цьому процесі належить інструментам фінансового інжинірингу, які включають в себе розрахунки, як планових, фактичних, так і прогнозних та гіпотетичних показників, що потім визначають методику створення і використання облікових інструментів бухгалтерського інжинірингу.

Для побудови системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту можуть використовуватися різноманітні підходи, одним із яких є розробка системи стратегічного фінансового обліку, що забезпечує генерування облікової інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень. Як методологічну основу системи стратегічного фінансового обліку, яка вивчає об'єкти внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства і орієнтована на майбутнє, слід застосовувати бухгалтерський інжиніринг, який є концепцією розробки і впровадження облікових інформаційних систем, що побудований на основі використання інжинірингової архітектури – набору інжинірингових інструментів, які стосуються всіх стадій облікового процесу і містять облікові агрегати, структурований план рахунків, коригуючі, інжинірингові, стратегічні та гіпотетичні бухгалтерські записи, похідні балансові звіти тощо[2, с. 18].

Основними характерними особливостями інжинірингового фінансового обліку, що базується на концепції бухгалтерського інжинірингу, є такі:

- неможливість функціонування без початкового оператора (бухгалтерського балансу);
- використання нових розрізів для кваліфікації і групування фактів господарського життя шляхом використання структурованих планів рахунків;
- використання системи початкових та кінцевих бухгалтерських агрегатів (чистих активів та чистих пасивів), а також агрегованих господарських операцій для зменшення трудомісткості облікових інжинірингових процедур;
- обов'язкове використання інформаційно-комп'ютерних технологій як організаційно-технологічної основи реалізації бухгалтерського інжинірингу на практиці;
- застосування різних видів оцінок залежно від потреб користувачів інжинірингової звітності;
- орієнтація на потреби стратегічного управління та під конкретні цілі і запити управлінського персоналу.

Виходячи із виділених особливостей можна констатувати, що застосування бухгалтерського інжинірингу є доцільним під час побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства. З метою застосування концепції бухгалтерського інжинірингу під час побудови стратегічно орієнтованої системи фінансового обліку, необхідним є проведення аналізу існуючих підходів до розуміння його сутності та його окремих структурних елементів. Обґрунтування характерних особливостей моделей бухгалтерського інжинірингу дозволить створити необхідні передумови для побудови інформаційної технології, що забезпечує формування облікової інформації стратегічного характеру [4, с. 26].

Розрізняють безліч інжинірингових інструментів (рис.1)

Рис.1. Інструменти бухгалтерського та фінансового інжинірингу

На підставі вказаних інжинірингових інструментів в управлінському обліку формується система обліково-аналітичного забезпечення, основою якого виступають агреговані бухгалтерські проведення за подвійним записом. Їх, як прийнято в міжнародній практиці, об'єднують в сім груп і називають ітераціями (Рис.2).

Рис.2. Агреговані бухгалтерські проведення за подвійним записом (інтерації)

З врахуванням викладених вище методичних засад моніторингу фінансового стану підприємства та використання інструментів і механізмів бухгалтерського і фінансового інжинірингу, пропонуємо систему бухгалтерських проводок з моніторингу фактичного фінансового стану (з врахуванням результатів зовнішнього і внутрішнього аудиту), а також окремо з врахуванням резервів і ризиків та гіпотетичного майнового стану.

Методика оцінки фінансового стану, яка застосовується сьогодні на українських підприємствах та базується на коефіцієнтних методах, не може забезпечити вимоги менеджменту необхідною інформацією.

Тому передовою наукою запропоновано нові прогностні механізми та інструменти «фінансового інжинірингу» та «бухгалтерського інжинірингу», які базуються на:

1) спеціальному робочому плані мега-рахунків, що представляють собою окремі економічні агрегати («Необоротні активи», «Виробництво», «Власний капітал» та інші);

2) оцінці здійснюваних господарсько-фінансових операцій в ринкових (справедливих) цінах;

3) складанні моніторингових похідних балансових звітів спеціального призначення, які розкривають фінансовий стан з врахуванням коригуючих: проводок за результатами аудиту; діючих і очікуваних ризиків та резервів; впровадження передових технологій; при гіпотетичній реалізації майна в умовах ліквідації підприємства, а також інших економічних ситуацій, що виникають на підприємстві в сучасних ринкових конкурентних умовах. Отримана з допомогою таких механізмів та інструментів інформація дозволяє оцінити реальний фінансовий стан підприємства, чого не вдається здійснити на основі класичних бухгалтерських даних, які мають ретроспективний характер.

Таким чином, використання бухгалтерських і фінансових інжинірингових механізмів та інструментів забезпечать: оперативне надання інформації для прийняття поточних і тактичних управлінських рішень; одержання «Похідного балансового звіту» – нової інжинірингової інформації про чисті активи і чисті пасиви підприємства.

Список використаної літератури:

1. *Бутинець, Ф. Ф.* Бухгалтерський управлінський облік [Текст] : навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир : ПП Рута, 2000. – 448 с.
2. *Герасимович І.А.* Механізми та інструменти бухгалтерського і фінансового інжинірингу в управлінні підприємством/Облік і фінанси, №1 (75)-2017-с.28-32
3. *Жук, В. М.* Наукове обґрунтування потреби у новій – інституціональній теорії бухгалтерського обліку [Текст] /В. М. Жук // Облік і фінанси. – 2013. – №3(61). – С. 29-34.